

หัวข้อวิจัย	การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร ในเขตภาคกลาง
ชื่อผู้วิจัย	ดร.พัฒน์ พัฒนรังสรรค์ และ ดร.ภูมิสุข คณานุรักษ์
คณะ	คณะเศรษฐศาสตร์ ศรีราชา และ คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา และคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ปี	2555

บทคัดย่อ

การศึกษาการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร ในเขตภาคกลาง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ตรวจสอบและวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนโอกาสและอุปสรรคของการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร 2) วิเคราะห์และประเมินศักยภาพผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร ตามแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 3) จัดลำดับศักยภาพผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร และ 4) เสนอแนวทางในการพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร ให้เกิดความยั่งยืน โดยอาศัยวิธีการประเมินจากแบบประเมินที่ได้รับการพัฒนาจากคู่มือการพัฒนาและประเมินคุณภาพด้านการท่องเที่ยว โดยสำนักพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ซึ่งได้แบ่งศักยภาพออกเป็น 3 ด้าน คือ ศักยภาพด้านการดึงดูดนักท่องเที่ยว ศักยภาพด้านการรองรับนักท่องเที่ยว และศักยภาพด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งการประเมินจะจัดทำร่วมกันระหว่างผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เกี่ยวข้องประจำจังหวัด ได้แก่ นักวิชาการ ผู้ประกอบการ ภาครัฐ ชุมชน และหน่วยงานราชการประจำจังหวัด เป็นต้น

ผลการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาคร ในเขตภาคกลาง พบว่าทั้ง 4 จังหวัดมีบริบททางสังคมวัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตที่ใกล้เคียงกัน โดยให้ผลการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวที่โดดเด่นในมิติทางสังคมและวัฒนธรรมเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ พบว่าจังหวัดชัยนาทมีศักยภาพผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีศักยภาพสูงสุดในมิติด้านสังคม/วัฒนธรรม ในภาพรวมแหล่งท่องเที่ยวสองอันดับที่มีศักยภาพสูงที่สุดได้แก่ 1) สวนนกชัยนาทซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับกิจกรรมงานหุ่นฟางนก และ 2) วัดปากคลองมะขามเฒ่า

จังหวัดสิงห์บุรี มีศักยภาพผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับสูง และมีศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนศักยภาพสูงที่สุดในมิติด้านสังคม/วัฒนธรรม ในภาพรวมแล้วแหล่งท่องเที่ยวสองอันดับที่มีศักยภาพสูงที่สุดได้แก่ 1) วัดพระนอนจักรสีห์ และ 2) วัดพิบูลทอง

จังหวัดสระแก้ว มีศักยภาพผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนศักยภาพสูงที่สุดในมิติด้านสังคม/วัฒนธรรม ในภาพรวมแล้วแหล่งท่องเที่ยวสองอันดับที่มีศักยภาพสูงที่สุดได้แก่ 1) อุทยานแห่งชาติปางสีดา/ตาพระยา และ 2) รร.กาสรกสิวิทย์ / พิธีสูชวีญควาย

จังหวัดสมุทรสาคร มีศักยภาพผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับสูง และมีศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนศักยภาพสูงที่สุดในมิติด้านสังคม/วัฒนธรรม ในภาพรวมแล้วแหล่งท่องเที่ยวสองอันดับที่มีศักยภาพสูงที่สุดได้แก่ 1) แหล่งเบญจรงค์ดอนไก่อดี และ 2) ศาลพันท้ายนรสิงห์ ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับกิจกรรมงานรำลึกพันท้ายนรสิงห์

จากการที่ผลการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี สระแก้ว และสมุทรสาครนั้น มีคะแนนศักยภาพสูงที่สุดเหมือนกันในมิติด้านสังคม/วัฒนธรรม ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพของทั้ง 4 จังหวัด ควรเน้นไปที่การนำเสนอการท่องเที่ยวในเชิงสังคม/วัฒนธรรม เช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ความสำคัญของศาสนา วัด สถาปัตยกรรม หรือสิ่งก่อสร้างที่จะสะท้อนความศรัทธาของผู้คน รวมถึงวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิตในแบบดั้งเดิม สิ่งเหล่านี้สามารถสร้าง และพัฒนาให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวได้ โดยเน้นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวกับผู้คนในท้องถิ่น มีส่วนร่วม ที่เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต่อเชื่อมกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในจังหวัดนั้น ๆ อยู่แล้ว การพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวจะเกิดมีขึ้นได้อย่างยั่งยืน และสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มจากการท่องเที่ยวที่มีอยู่ ผู้รับผิดชอบในด้านการท่องเที่ยวในทุก ๆ กลุ่ม จะต้องใช้ข้อดีจุดเด่นนั้น มาพัฒนาให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวที่กลมกลืนผสมผสานระหว่างการท่องเที่ยว และวิถีชีวิตสังคมชุมชน และการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ไม่ควรเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในชุมชน มากเกินไป แต่นักท่องเที่ยวควรมีกิจกรรมและการท่องเที่ยวในรูปแบบการเรียนรู้ และอยู่ร่วมอย่างผสมผสานกลมกลืนกับวิถีชีวิตสังคมชุมชนท้องถิ่น ไม่มุ่งตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวทางด้านการตลาด จนลดความสำคัญในด้านอื่น ๆ ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นสิ่งที่มีความเหมาะสมกับบริบททางสังคมของทั้ง 4 จังหวัด และหากมีการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในรูปแบบและกระบวนการที่เหมาะสม มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชนแล้ว จะก่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างมีศักยภาพ และเกิดความยั่งยืนได้อย่างยาวนาน

Abstract

The objectives of the study of assessing the tourism potential of Chai Nat, Sing Buri, Sa Kaeo and Samut Sakhon, in the central region of Thailand are:

1) to examine and analyze strengths, weaknesses, opportunities and threats of the tourism in Chai Nat, Sing Buri, Sa Kaeo and Samut Sakhon

2) to analyze and assess the potential of tourism products of Chai Nat, Sing Buri, Sa Kaeo and Samut Sakhon according to the concept of sustainable tourism

3) to rank the potential of tourism products of Chai Nat, Sing Buri, Sa Kaeo and Samut Sakhon

4) to propose the approach of development of the potential of tourism products of Chai Nat, Sing Buri, Sa Kaeo and Samut Sakhon for creating sustainability by using the assessment approach from the assessment model that is developed from the manual of development and assessment in tourism which is written by office of tourism development and ministry of tourism and sports, that divides the potential into three aspects: the potential of tourism attraction, the potential of tourism support and the potential of tourism site administration. The assessment would be conducted together among expert, academy and provincial accessory like academicians, entrepreneur, guide, community, provincial government sector, etc.

The result of the assessment of the tourism potential of Chai Nat, Sing Buri, Sa Kaeo and Samut Sakhon, in the central region of Thailand found that all four provinces have socio-cultural context and similar way of life and the result also shown the outstanding result of the assessment of the tourism potential.

However, it found that Chai Nat has the potential of tourism products and tourism site in the middle level while, socio-cultural aspect is in the highest level. The overall picture of the two highest potential of tourism sites are 1) the Chai Nat bird park that can link with the activity in the Chai Nat straw bird fair and 2) Wat Pak Klong Makham Tao.

Sing Buri has the highest potential of tourism products and the potential of tourism site is in the middle level while, the socio-cultural potential contains the

highest score. The overall picture of the two highest potential of tourism sites are Wat Phra Non Chaksi and Wat Phikul Thong. Sa Kaeo has the potential of tourism products and tourism site in the middle level while, socio-cultural aspect is in the highest level. The overall picture of the two highest potential of tourism sites are 1) Pang Sida/Ta Phraya National Park and 2) Kasorn Kasiwit School/ Pithee Su Kwan Khwai. Samut Sakhon has the overall potential of tourism products in the high level and the potential of tourism site is in the middle level while, the socio-cultural potential contains the highest score. The overall picture of the two highest potential of tourism sites are 1) Don Kai Dee Bebjarong Village and 2) Phanthai Norasing Shrine that can link with the activity of Phanthai Norasing Commemoration Day

According to the result of the assessment of the tourism potential of Chai Nat, Sing Buri, Sa Kaeo and Samut Sakhon, it shows that all of them have the highest score of the potential in of socio-cultural aspect. Therefore, the development of potential of these four provinces is supposed to focus on the socio-cultural tourism like historical tourism, the significance of religion, temple, architecture or the construction that reflects the faith of people including traditional culture, manner and way of life. These can create and develop to be tourism especially focusing on the tourism that the tourist and local people have participation in the way of eco-tourism that can links to the tourism sites of each province.

The development of tourism potential can be sustainable and generate value-added by the existing tourism and the responsible parties for tourism in every groups must use the strength of that point to develop for creating tourism that blends in with the way of life and community. Moreover, the tourism administration shouldn't change too much the way of life of local people. Whereas the tourist should have activity and tourism in the way of learning and living together with the blend of the local community's way of life. The tourism administration shouldn't focus on responding the market demand of tourist that minimizes the significance of other aspects as eco-tourism is suitable for all four provinces' socio-cultural contexts. Additionally, if there are the pattern and procedure of the development of tourism potential that are appropriate and align with the local community's way of life, it will create the potential and sustainable tourism in the long-run.